

SCRIPTA

Numéro Scripta : 6971

Auteur(s) : Henri II Plantagenêt, Angleterre (roi)

Bénéficiaire(s) : Alexandre III [pape]

Genre d'acte : lettre

Authenticité : non suspect

Datation : 1169

Action juridique : autre

Langue du texte : latin

Analyse

Lettre de Henri II au pape Alexandre III, pour accréditer auprès de lui Renaud, archidiacre de Salisbury, et Richard Barré.

Tableau de la tradition

Éditions principales

a. Berger Élie, Delisle Léopold, *Recueil des actes de Henri II, roi d'Angleterre et duc de Normandie concernant les provinces françaises et les affaires de France*, Paris, Imprimerie Nationale (Chartes et diplômes relatifs à l'histoire de France), 1916-1927, 3 vol., n° CCLXXXVII, t. 1, p. 435-437.

Dissertation critique

Datation proposée par DELISLE/BERGER.

Texte établi d'après a

Alexandro pape Henricus, rex Anglie.

Sepius nuntios nostros ad pedes paternitatis vestre direximus, rogantes et supplicantes quatenus querelis que inter nos et Cantuariensem vertuntur finem debitum iustitia mediante poneretis. Et tandem placuit benignitati vestre ut iuxta petitionem nostram de latere vestro legatos nobis mitteretis cum potestatis plenitudine, ut omnes controversias nostras plene decidere et diffinire possent, remoto appellationis obstaculo. Qui cum in hac potestate, sicut nuncii nostri ad nos reportaverunt et litteris vestris continebatur expressum, quas adhuc penes nos habemus, missi fuissent, sicut per eosdem legatos, cum ad nos pervenissent, accepimus, potestas illa ad injuriam nostram illis subtracta est. Unde, cum nos ad omnem justitiam coram eis offerremus, prefatus Cantuariensis, qui ita inique et malitiose erga me se habet, sicut vobis et toti mundo innotuit, coram illis justitie parere omnino contempsit. Ob cujus defectum alios deinceps nuntios ad majestatem vestram transmisimus, per quos litteras vestras recepimus, quas et ipsas adhuc penes nos habemus, in quibus terram nostram et personas regni nostri a prefati Cantuariensis potestate eximebatis, donec ipse in gratiam nostram redisset. Quod cum ante restitutionem nostre gratie, nescimus ob quam causam, immutaveritis, dum alii nuntii nostri adhuc in curia vestra morarentur, et antequam novissimi legati vestri ad nos pervenissent, Vivianus scilicet et Gratianus, ipse in personas regni nostri et in quosdam familiares et servientes nostros, qui singulis diebus nobis assistebant, excommunicationis sententiam promulgavit. Cum vero nunc ultimo prenomatos nuntios debito nos honore suscepissemus, qui tam per litteras vestras quam viva voce protestabantur quod ad honorem nostrum et regni nostri exaltationem venissent, primo loco de absolvendis excommunicatis tractavimus, qui non solum ad nostram, verum etiam ad vestram et eorundem legatorum injuriam excommunicati videbantur, petitionibus etiam illis quas ex parte vestra nobis proponebant, quantum poteramus,

ob reverentiam et amorem vestrum pio assensu condescendentes. Proponebant siquidem littere vestre quatenus sepefato Cantuariensi archiepiscopatum suum, et pacem et amorem nostrum redderemus. Nos vero, postposito omnino honore nostro, communicato consilio Burdegalensis et Rotomagensis archiepiscoporum, Cenomanensis, Redonensis, Baiocensis, Lexoviensis, Constantiensis et Sagiensis episcoporum, Fiscanensis, Beccensis, Sancti Wandregisili, Cadomensis, Troarnensis, Ceresiensis, Rievallensis, Mortuimaris, Tironensis, Belbeccensis et quorundam aliorum abbatum, necnon et Gaufridi Autisiodorensis et quorundam aliorum religiosorum virorum, concessimus antedicto Cantuariensi, licet ipse, sicut vobis multotiens significavimus, absque conscientia nostra et coactione aliqua a regno nostro exierit, ut in bono et in pace rediret, et possessiones suas omnes haberet, sicut habuit quando a regno exivit, et ipse et omnes qui cum eo vel pro eo exierunt, ob honorem Dei et ob amorem vestrum, salva dignitate regni nostri. Cumque nuntii vestri coram supradictis viris responsum hoc absque omni contradictione recepissent, excommunicatos illos, qui presentes aderant, absolverunt. Convenit autem inter nos ut alter eorum, Vivianus scilicet, pro excommunicatis illis qui in Anglia erant absolvendis transfretaret, Gratianus vero ad verba hec sepe nomen Cantuariensi transportanda rediret. Mane autem facto, cum ab eis, quibusdam negotiis nos trahentibus, accepta ab eis prius licentia recessissemus, nescimus cujus instinctu aut quo spiritu, concessis stare recusaverunt, causantes verbum illud quo nos dignitatem regni nostri salvam fore dixeramus, quod tam nobis, quam illis qui nobiscum aderant, nullo jure ab eis causari debere videbatur. Nos autem hujus rei seriem ad vestram conscientiam referendam esse duximus, de vestra semper discretione presumentes quod vos in nullo honore nostro derogare velitis, vel regni nostri dignitati, obnixè serenitati vestre supplicantes quatenus, attente considerantes honorem et utilitatem quam vobis et curie vestre contulimus, et in futurum, nisi per vos steterit, conferemus, sic rem temperetis, ne penes vos tantum possint illius perfidi proditoris nostri malitiose blanditie, quantum evidentia tot et tantorum virorum testimoniis corroborata cause nostre merita, sed juxta petitionem nostram eos qui excommunicati sunt absolvatis, et ne in nos et alios venenum sue excommunicationis perfundere possit provideatis, ne, si minus in hac justa petitione nostra exauditi fuerimus, tanquam de vestra benevolentia desperantes, aliter securitati nostre et honori prospicere compellamur. Et quoniam singula que a nobis dicta sunt et proposita difficile scripto comprehenderentur, transmittimus ad pedes paternitatis vestre clericos et familiares nostros Reginaldum archidiaconum Saresberiensem et Richardum Barre, qui plenius vobis cuncta que hinc inde agitata sunt exponent, quibus in cunctis que ex parte nostra vestre sanctitati proponunt fidem indubitanter adhibeatis ; de quorum reditu festinanter maturando vestra, precamur et consulimus, sollicitè provideat discretio, quoniam eorum mora diuturnior periculum et damnum intolerabile Ecclesie posset afferre.